

6. Botirov B.M, Mahmudov S.A. O‘zbekiston – IHT: Barqaror rivojlanish va taraqqiyot yo‘lidagi hamkorlik/“Bag‘rikenglik – o‘zaro ishonchni rivojlantirishning vositasi sifatida” xalqaro ilmiy anjuman. – T.:2018. – B,315-317
7. Siddiqova R.B. Talaba yoshlarda bag‘rikenglikni shakllantirish /“Bag‘rikenglik – o‘zaro ishonchni rivojlantirishning vositasi sifatida” xalqaro ilmiy anjuman. – T.:2018. – B, 277-279.
8. Radjabova M.Z. Islom dinining bag‘rikenglik tamoyillari/“Bag‘rikenglik – o‘zaro ishonchni rivojlantirishning vositasi sifatida” xalqaro ilmiy anjuman. – T.:2018. – B,167-170.

Internet manbalari:

1. www.Cisc.uz
2. www.lex.uz
3. www.gazeta.uz
4. www.kun.uz

**FARG‘ONA VILOYATIDA MUSIQA MAKTABLARI QURILISHI VA
REKONSTRUKSIYA QILINISHI TARIXIDAN**

Alimova N.O.

FDU, O‘zbekiston tarixi kafedrasida dotsenti, PhD

Akbarova N.A.

O‘zbekiston tarixi mutaxassisligi magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Bolalar musiqa va san’at maktablarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va ularning faoliyatini yanada yaxshilash bo‘yicha 2009-2014 yillarga mo‘ljallangan davlat dasturi to‘g‘risida”gi PQ-910-sonli Qaror va “Bolalar musiqa va san’at maktablari faoliyatini yanada takomillashtirish bo‘yicha 2016-2020-yillarga mo‘ljallangan davlat dasturi to‘g‘risida”gi PQ-2435-sonli Qarorlar ijrosi yuzasidan Farg‘ona viloyati musiqa maktablarida amalga oshirilgan bunyodkorlik va rekonstruktsiya ishlari va uning yo‘lga qo‘yilishiga oid ma’lumotlar yoritilgan.

Kalit so‘z va iboralar: ta’lim tizimi, musiqiy ta’lim, ruhan sog‘lom, milliy urf-odat, umumbashariy qadriyatlar, musiqiy tarbiya, san’at tarbiyasi, bolalar musiqa va san’at maktablari, rekonstruktsiya, davlat dasturi, jamg‘arma.

Аннотация: В данной статье рассмотрены вопросы создания и реконструкции музыкальных школ Ферганской области в рамках исполнения задач, определенных в Постановлениях Президента республики Узбекистан № ПП-910 “О государственной программе укрепления материально-технической базы и дальнейшего улучшения деятельности детских школ музыки и искусства на 2009-2014 годы” и № ПП-2435 “О

государственной программе по дальнейшему совершенствованию деятельности детских школ музыки и искусства на 2016-2020 годы”.

Ключевые слова и фразы: система образования, музыкальное образование, психически здоровый, национальная традиция, общечеловеческие ценности, музыкальное воспитание, художественное воспитание, детские музыкальные и художественные школы, реконструкция, государственная программа, фонд.

Annotation: This article deals with the creation and reconstruction of music schools in the Fergana region within the tasks defined in the Decrees of the President of the Republic of Uzbekistan No. PP-910 “On the state program for strengthening the material and technical base and further improving the activities of children's music and art schools for 2009-2014” and No. PP-2435 “On the state program to further improve the activities of children's music and art schools for 2016-2020”.

Key words and phrases: educational system, musical education, mentally healthy, national tradition, universal values, musical education, art education, children's music and art schools, reconstruction, state program, fund.

Bugungi kunda o‘sib kelayotgan yosh avlodni aqlan barkamol, ruhan va jismonan sog‘lom qilib tarbiyalash insoniyatning barcha jamiyatlarida asosiy vazifa hisoblanadi. Bu vazifani esa ta‘lim tizimi orqali amalga oshirish eng maqbul va samarali yo‘ldir. Bu borada inson ruhiyatiga bevosita ta‘sir qilib, uning ma‘naviy va aqliy kamoloti uchun xizmat qiluvchi musiqa va san‘at ta‘limini rivojlantirish, uning taraqqiyoti uchun zarur shart-sharoitlarni ta‘minlash muhim omildir. Prezident Sh.M.Mirziyoyev ta‘kidlaganidek: “Musiqa san‘ati madaniy fenomen sifatida yangi avlodni tarbiyalash va kamolga yetkazish borasida cheksiz imkoniyatlarga egadir. San‘at bilan oshno bo‘lgan yoshlarning hayotga munosabati, milliy urf-odat va umumbashariy qadriyatlarga hurmati baland bo‘ladi” [1].

Mazkur maqolada beriladigan ma‘lumotlar tarixiylik, xolislik, izchillik, qiyosiy-mantiqiy asosidalik yoritildi. Mustaqil O‘zbekistonda musiqa ta‘limining taraqqiyoti, musiqa maktablarining qurilishi va rekonstruksiya qilinishiga doir ma‘lumotlar ayrim viloyatlar misolida B.Irzayev [5: 191-219] va S.Murtozovalarning [6: 80-99] tadqiqotlarida keltirib o‘tilgan bo‘lsa-da, mustaqillik yillarida va aynan Farg‘ona viloyati kesimida alohida tadqiq etilmagan.

Mustaqillikning dastlabki yillarida mamlakatimizning barcha jabhalari kabi ta‘lim tizimi, xususan, musiqiy ta‘lim sohasida ham ahvol talab darajasida emas edi. Shuning uchun davlatimiz va hukumatimiz tomonidan amalga oshirilgan

asosiy islohotlar malakali kadrlarni tayyorlab beruvchi ta'lim tizimini tubdan isloh qilish, ta'lim sifatini yaxshilash, uning tarkibini sifat darajasini oshirish, ta'lim muassasalarida o'quvchilar uchun zarur sharoitlarni yaratib berish kabi masalalarni qamrab oldi. Ta'lim tizimining eng asosiy va ajralmas qismi hisoblangan musiqa ta'limi, musiqa madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan Qonun, qaror va farmonlarnig qabul qilinishi mazkur jarayonning huquqqiy asosini ta'minlab berdi. O'zbekiston Respublikasi birinchi prezidentining 2008-yil 8-iyuldagi "Bolalar musiqa va san'at maktablarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va ularning faoliyatini yanada yaxshilash bo'yicha 2009-2014 yillarga mo'ljallangan davlat dasturi to'g'risida" gi PQ-910-sonli Qarori [2], O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidentining 2015-yil 20-noyabrdagi "Bolalar musiqa va san'at maktablari faoliyatini yanada takomillashtirish bo'yicha 2016-2020-yillarga mo'ljallangan davlat dasturi to'g'risida" gi PQ-2435-sonli Qarori [3], O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-sonli Farmoni [4] shular jumlasidandir. Dastlab "unib-o'sib kelayotgan yosh avlodning iste'dodini har tomonlama kamol toptirish va madaniy saviyasini yuksaltirish, yoshlarimizning milliy va jahon musiqasi, tasviriy san'atining yuksak namunalaridan keng bahramand bo'lishi uchun zarur sharoitlar yaratish, boshlang'ich musiqiy ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, bolalar musiqa va san'at maktablarini rivojlantirish hamda zamonaviy moddiy-texnik bazasini shakllantirish, ularni musiqiy madaniyat va san'at sohasidagi yuqori malakali pedagog kadrlar va mutaxassislar bilan ta'minlash maqsadida" qabul qilingan PQ-910-sonli Qarorga muvofiq respublikamizdagi mavjud musiqa maktablari rekonstruksiya qilindi, bir nechta yangi maktablar qurildi. Ushbu dasturga ko'ra, viloyatda musiqa va san'at maktablarini qurish va rekonstruksiya qilish quyidagi ko'rsatkichda amalga oshirilishi belgilab qo'yildi [2]. Dastur bo'yicha Farg'ona viloyatida 2009-2014-yillarda keng qamrovli ishlar bajarildi. Qarorning 4-ilovasiga muvofiq, viloyatda musiqa maktablari qurish va

ta'mirlash ishlariga Bolalar sportini rivojlantirish jamg'armasi Farg'ona viloyati filiali boshchilik qildi.

Farg'ona viloyatida 2008-2014 yillarda	Jami	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	27	0	5	5	6	5	6
Shundan:							
Yangi quriladiganlar	13	0	2	2	3	3	3
Kapital rekonstruksiya qilinadiganlar	14	0	3	3	3	2	3
Loyihalar turlari bo'yicha	jami	Shu jumladan turlar bo'yicha					
		I-тип	II-тип				
Jami Farg'ona viloyatida	27	12	15				
Shundan:							
Yangi quriladiganlar	13	1	12				
Kapital rekonstruksiya qilinadiganlar	14	11	3				

Jamg'arma arxividagi hisobotlarga ko'ra, 2010-2013-yillarda viloyatda PQ-910-sonli Qaror ijrosi bo'yicha qurilish, ta'mirlash va rekonstruksiya ishlariga jami 36,2 mlrd. so'm mablag' sarflangan [8]. Viloyat miqyosida 2010-yili 4 ta (Quvasoy shahar 11-BMSM, Marg'ilon shahar 9-BMSM, Qo'qon shahar 6-BMSM, Qo'qon shahar 7-BMSM), 2011-yili 6 ta (Farg'ona shahar 1-BMSM, Farg'ona shahar 3-BMSM, Farg'ona shahar 4-BMSM, Rishton tumani 21-BMSM, Toshloq tumani 22-BMSM, Uchko'prik tumani 20-BMSM), 2012-yili (Qo'shtepa tumani 15-BMSM, Marg'ilon shahar 10-BMSM, Bog'dod tumani 16-BMSM, Qo'qon shahar 5-BMSM rekonstruksiya, O'zbekiston tumani 23-BMSM rekonstruksiya, Farg'ona tumani 26-BMSM rekonstruksiya), 2013-yili 5 ta (Furqat tumani 29-BMSM, Yozyovon tumani 28-BMSM, Farg'ona tumani 25-BMSM, Quva tumani 13-BMSM rekonstruksiya, Dang'ara tumani 27-BMSM rekonstruksiya) bolalar musiqa va san'at maktablari qurildi va qayta rekonstruksiya qilindi [8].

Joyi va qurilish turi	Jami	Shundan				
		2016-yil	2017-yil	2018-yil	2019-yil	2020-yil
Respublika bo'yicha jami	98	18	20	20	20	20

Shundan						
Yangi qurilish	40	7	8	8	9	8
Mukammal rekonstruksiya	58	11	12	12	11	12
Fargʻona viloyati	10	2	2	2	2	2
Shundan						
Yangi qurilish	4	1	1	1	1	
Mukammal rekonstruksiya	6	1	1	1	1	2

Birgina 2013-yili viloyatda yangi bolalar musiqa va sanʼat maktablari qurish uchun qariyb 6 mlrd 800 mln, qayta rekonstruksiya qilish uchun 3 mlrd 757 mln. soʻm mablagʻ sarflangan.

№	Musiqa maktabining joylashadigan manzili	Tuman (shahar) aholi soni	Maktab joylashadigan hudud oʻquvchilari soni	Oʻquvchi oʻrni	Shahar, tuman hokimliklari tomonidan berilgan taklifga asosan yangi quriladigan va rekonstruksiya qilinadigan bino turi	Dasturga taklif etilgan yili
A	1	2	8	9	10	11
viloyat boʻyicha jami		1 912 526	61 342	1700		
1	Beshariq tumani Yakkatut QFY	208 177	8 250	150	Moslashtirilgan, 19-sonli maktab binosi rekonstruksiya qilinadi	2020
2	Bagʻdod tumani Chuvalangchi MFY	194 000	9 039	200	Yangi qurilish	2016
3	Dangʻara tumani Oqjar QFY Taptiqsaroy qishlogʻi	159 642	3 938	150	Moslashtirilgan, 9-sonli maktab binosi rekonstruksiya qilinadi	2016

4	Oltiariq tumani Jo‘rak QFY	194 245	4 240	200	Yangi qurilish	2019
5	Qo‘sh tepa tumani Qumtepa MFY	169 800	6 021	200	Yangi qurilish	2018
6	Rishton tumani Tegirmonboshi MFY	186 000	4 246	150	Mavjud bino xom g‘ishtdan	2017

Bolalar musiqa va san‘at maktablarini qurish va hududiy jihatdan maqbul joylashtirish bo‘yicha boshlangan ishlarni mantiqiy davom ettirish, o‘tib kelayotgan yosh avlodning umumiy o‘rta ta’limi va ularni har tomonlama ma’naviy-axloqiy tarbiyalashning bir-biriga bog‘langan yaxlit tizimini shakllantirish, bolalarning ijodiy salohiyatini yanada keng ochib berish, musiqa va san‘atning boshqa turlarini chuqurroq tushunishi hamda ularga nisbatan mehr-muhabbat uyg‘otish, musiqa va tasviriy san‘at sohalarida jahon buyuk merosini o‘rganib bilishlari uchun shart-sharoitlar yaratish maqsadida PQ-2435-sonli Qarori qabul qilinishi yuqorida boshlangan ishlarning bevosita davomi edi. Mazkur dasturga muvofiq Farg‘ona viloyatida quyidagi ishlar amalga oshirilishi belgilab berildi: [3]

Ushbu dastur bo‘yicha Farg‘ona viloyatida quyidagicha qurilish va rekonstruksiya ishlari amalga oshirildi: [8]

Viloyatdagi musiqa va san‘at maktablari soni 2009-yilda 15 tani tashkil qilgan bo‘lsa, amalga oshirilgan ishlar natijasida 2014-yilda 26 taga, 2020-yili esa 30 taga yetdi. Mazkur musiqa va san‘at maktablaridagi o‘quvchilar soni 2009-yilgi 3044 nafardan 2014-yili 5244 nafarga, 2020-yili 9021 nafarga; pedagog xodimlar soni esa 2009-yilgi 419 nafardan 2014-yili 921 nafarga, 2020-yili esa 1584 nafarga yetdi [7].

Oxirgi yillarda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risidagi” PF-4947-sonli Farmoni to‘rtinchi yo‘nalish – ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari to‘rtinchi bandi – ta’lim va fan

sohasini rivojlantirish bo'yicha bolalarni sport bilan ommaviy tarzda shug'ullanishga, ularni musiqa hamda san'at dunyosiga jalb qilish maqsadida yangi bolalar sporti ob'yektlarini, bolalar musiqa va san'at maktablarini qurish, mavjudlarini rekonstruksiya qilish ishlari davom ettirilmoqda [4].

Viloyatimizda davlat dasturlarini ijrosini to'liq amalga oshirilishi natijasida bugungi kunda musiqa va san'at maktablari zamonaviy ko'rinishda, jahon standartlari asosida qurilib, jihozlandi. Umumiy o'rta ta'lim tizimidagi o'quvchilarni musiqa va san'at maktablariga qamrov darajasi keskin oshdi. Bolalarning iqtidorlarini yuzaga chiqarib, ularning ijod qilishi uchun yaratilgan sharoitlar iste'dodli yoshlarimiz tomonidan o'zbek musiqasini jahon musiqiy maydoniga olib chiqishlari uchun zamin bo'lib xizmat qildi. Eng muhimi musiqa va san'at maktablari soni hamda sifatining ortishi kelajak avlodni har tomonlama yetuk qilib tarbiyalash uchun xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan manba va adabiyotlar:

1. Prezident Shavkat Mirziyoyevning "Sharq taronalari" o'n ikkinchi xalqaro musiqa festivalining ochilishiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi tabrik so'zi // Xalq so'zi. 2019-yil 27-avgust.
2. Bolalar musiqa va san'at maktablarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash va ularning faoliyatini yanada yaxshilash bo'yicha 2009-2014 yillarga mo'ljallangan davlat dasturi to'g'risida. PQ-910-son. Toshkent, 2008-yil 8-iyul
3. Bolalar musiqa va san'at maktablari faoliyatini yanada takomillashtirish bo'yicha 2016-2020-yillarga mo'ljallangan davlat dasturi to'g'risida, PQ-2435-son. Toshkent, 2015-yil 20-noyabr.
4. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida, PF-4947-sonli Farmon. Toshkent, 2017-yil 17-fevral.
5. Irzayev B. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda musiqa madaniyatining rivojlanishi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2015.

6. Murtozova S. XIX asr oxiri- XX asrning 80-yillarida O'zbekiston musiqa madaniyatidagi transformatsiya jarayonlari. Toshkent: «Voriz-nashriyot», 2019.
7. Davlat statistika qo'mitasi Farg'ona viloyati statistika boshqarmasi ma'lumoti. 2008-2020-yillar.
8. O'zbekiston Respublikasi bolalar sportini rivojlantirish jamg'armasi Farg'ona viloyati filiali hisoboti. 2013, 2017-yil.

ГЛОБОЛЛАШУВ ШАРОИТИДА МИЛЛИЙ САЙТЛАРНИНГ РИВОЖЛАНИШ ДАВРИ ВА МУАММОЛАРИ

Бурханов Х.М.

ЎзМУ мустақил изланувчиси с.ф.ф.д.
doktarantt@mail.ru

Аннотация: Ушбу мақолада глобаллашув шароитида Ўзбекистонда жаҳон интернет тармоғидан самарали фойдаланиш имкониятлари ўрганилган. Шунингдек, 2010 – 2020 йилларда янги ривожланиш босқичида глобал интернет тармоғида миллий сайтлар инновацион тараққиёт талабларидан ортда қолганлиги таҳлил қилинган. Бундай жараён интернет тармоғида ахборот хавфсизлигини таъминлашга салбий таъсир кўрсатиши ва мамлакат миллий сайтларини сон ва сифат жиҳатдан бошқа давлатлардан ортда қолишига олиб келиши хулоса қилинган.

Калит сўз ва иборалар: глобаллашув, интернет, сегмент, ахборот хавфсизлиги, рақамли жамият, трансформация.

Аннотация: В статье рассматриваются возможности эффективного использования всемирной паутины в Узбекистане в условиях глобализации. А также проанализировано, что на новом этапе развития в 2010-2020 годах национальные сайты в глобальной сети отстают от требований инновационного развития. Сделан вывод, что такой прогресс отрицательно влияет на защиты информационной безопасности в сети Интернет и отстающей национальные сайты страны от других стран по количеству и по качеству.

Ключевые слова и фразы: глобализация, интернет, сегмент, информационная безопасность, цифровое общество, трансформация.

Annotation: The article discusses the possibilities of effective use of the world wide web in Uzbekistan in the context of globalization. It is also analyzes that at the new stage of development in 2010-2020, national sites in the global Internet lag behind the requirements of innovative development. It was concluded that such process would have a negative impact on the information security on the Internet and would leave the country's national web sites behind in terms of number and quality.

Key words and phrases: globalization, internet, segment, information security, digital society, transformation.